

Piosenki zakazane i cenzurowane w PRL-u – kontekst historyczny i współczesny

Piosenki zakazane i cenzurowane w PRL to utwory muzyczne, które w latach 1945–1989 podlegały ograniczeniom ze strony władz komunistycznych. Ich treść była uznawana za niezgodną z ideologią państwową lub zagrażającą porządkowi społecznemu. Cenzura obejmowała zarówno teksty piosenek, jak i ich wykonawców oraz całe zjawiska artystyczne. Władze blokowały emisję takich utworów w radiu, telewizji, a także ich publikację na płytach. Zakazywano też koncertów, a niekiedy całkowicie eliminowano artystów z życia publicznego. Cenzurowano piosenki, które ukazywały biedę, represje, fałsz propagandy czy tęsknotę za Zachodem. Często wystarczyła aluzja do wolności, Boga, Armii Krajowej czy obśmiewanie absurdów i krytyka życia codziennego w PRL. Artyści musieli zmieniać teksty, tytuły lub rezygnować z ich wykonywania. Niektóre utwory przetrwały w drugim obiegu lub były śpiewane w domach i na manifestacjach. Ważną rolę odegrała piosenka poetycka, alternatywna i rockowa, która często niosła przesłanie wolności. Piosenki zakazane w PRL-u były formą oporu i wyrazem sprzeciwu wobec reżimu.

W nowej formule dopuszczamy do konkursu piosenki współczesne (po 1989 roku), które nawiązują do tematów zakazanych w PRL i do walki o wolność. To utwory publikowane w wolnej Polsce, ale poruszające treści wcześniej objęte cenzurą. Opowiadają one o wydarzeniach, postaciach i wartościach, które w okresie komunistycznym były przemilczane, fałszowane lub represjonowane. Nawiązują do historii Armii Krajowej, Żołnierzy Wyklętych, Powstania Warszawskiego czy Katynia. Często podejmują temat prześladowań, cenzury, biedy, oporu społecznego oraz życia codziennego w realiach PRL i są odpowiedzią na potrzebę odkłamywania historii i pielęgnowania pamięci. W czasach PRL te utwory zostałyby zakazane.

Prosimy o ostrożne sięganie po istniejącą w PRL grupę piosenek, które – mimo poruszania trudnych lub niewygodnych tematów – zostały dopuszczone do emisji przez cenzurę. Były one swoistym „zaworem bezpieczeństwa”, pozwalającym społeczeństwu na częściowe, kontrolowane przez władze, wyrażenie frustracji czy niepokoju. Władze świadomie tolerowały niektóre utwory o krytycznym wydźwięku, aby rozładować napięcia społeczne bez dopuszczenia do otwartego buntu. Dzięki temu utwory te mogły funkcjonować w przestrzeni publicznej, ale ich twórcy często balansowali na granicy konformizmu. Takie piosenki dawały złudzenie swobody, a zarazem pozwalały władzy kontrolować zakres krytyki. Wbrew pozorom nie były one całkowicie wolne – ich obecność była często wynikiem kompromisu artysty z systemem i elementem taktyki władz komunistycznych: pozwalać mówić trochę, by nie musieć słuchać krzyku.

PRZYKŁADOWE PIOSENKI ZAKAZANE

Nr TYTUŁ WYKONAWCA

Piosenki Powstańcze (Powstania Warszawskiego) w tym np.:

- 1) Czuwaj, Wiaro
- 2) Warszawianka
- 3) Dziś idę walczyć mamó
- 4) Warszawskie dzieci
- 5) Hej chłopcy, bagnet na broń
- 6) Pałacyk Michła
- 7) Chłopcy silni jak stal
- 8) Zośka
- 9) Warszawo ma
- 10) Mała dziewczynka z AK

Twórczość Jacka Kaczmarskiego w tym np:

11) Katyń	Jacek Kaczmarski
12) Mury	Jacek Kaczmarski
13) Zbroja	Jacek Kaczmarski
14) Ballada wrześniowa	Jacek Kaczmarski
15) Arka Noego	Jacek Kaczmarski
16) Źródło	Jacek Kaczmarski
17) Powrót	Jacek Kaczmarski
18) Encore, jeszcze raz!	Jacek Kaczmarski
19) Strącanie Aniołów	Jacek Kaczmarski
20) Rejtan czyli raport ambasadora	Jacek Kaczmarski
21) Wigilia na Syberii	Jacek Kaczmarski
22) Jałta	Jacek Kaczmarski
23) Powrót sentymentalnej panny S.	Jacek Kaczmarski
24) Przejście Polaków przez Morze Czerwone	Jacek Kaczmarski
25) Przyjaciele	Jacek Kaczmarski
26) Świadkowie	Jacek Kaczmarski
27) Ballada pozytywna	Jacek Kaczmarski
28) Świadectwo	Jacek Kaczmarski
29) Kołysanka	Jacek Kaczmarski
30) Prosty człowiek	Jacek Kaczmarski
31) Czerwony autobus	Jacek Kaczmarski

- 69) Czerwone maki na Monte Casino
- 70) Naprzód do boju żołnierze
- 71) Protest song
- 72) Major Ponury
- 73) Szoruj babciu do kolejki
- 74) To my kartofelki
- 75) Telewizja
- 76) Huśtawka
- 77) Ballada o szosie E-7
- 78) Elegia grudniowa
- 79) Sny lękowe w stanie wojennym
- 80) Piosenka o nielegalnym posiadaniu broni
- 81) Czterdziesty czwarty
- 82) Ojczyzno ma
- 83) Sierpień 80
- 84) Piosenka dla córki

Pieśni historyczne np.:

- 85) Ojczyzno ma
- 86) Pierwsza kadrowa
- 87) Modlitwa harcerska
- 88) Hymn Sybiraków
- 89) Gdy naród do boju

Piosenki współczesne np.:

- 90) Solidarność
- 91) To co czujesz, to co wiesz
- 92) Dziewczyna z granatem
- 93) Już dopała się ogień w biwaku
- 94) Kto dziś upomni się o pamięć
- 95) Ochotnik
- 96) Wyklęci
- 97) Sierp i młot

- 98) Nocna zmiana

- 99) Godzina W

- 100) Siostry

- Feliks Konarski
- Tradycyjna
- Wały Jagiellońskie
- Harcerska
- Jacek Zwoźniak
- Jacek Zwoźniak
- Jacek Kleyff
- Jacek Kleyff
- Jan Krzysztof Kelus
- Jan Krzysztof Kelus
- Jan Krzysztof Kelus
- Jan Krzysztof Kelus
- Lech Makowiecki
- ks. Karol Dąbrowski
- Maciej Pietrzyk
- Maciej Pietrzyk

- Marek Grechuta
- Brygada Kryzys
- Kasia Sawczuk
- Contra Mundum
- Forteca
- Forteca
- Horytnica
- Hortynica
- Maleo Reggae Rockers i inni (z płyty „Panny wyklęte”)
- Lao Che (z płyty „Powstanie Warszawskie”)
- PIETRUCHA | MIUOSH |
- PIETRUCHA